

ПРИНЦИПИ ГАРМОНІЙНИХ ВІДНОСИН ШКОЛЯРІВ З ПРИРОДОЮ

Автором розкрито сутність гармонійних відносин особистості з природою; представлено принципи гармонійних відносин школярів з природою.

Ключові слова: *відносини з природою, гармонійні відносини з природою, відносини школярів з природою.*

На сьогодні у більшості країн світу актуалізувалася проблема освіти в інтересах сталого розвитку суспільства. Передбачається, що подібне спрямування освіти сприятиме формуванню поколінь, які задовольнятимуть свої потреби з найменшим тиском на природне середовище, гарантуватимуть екологічно виправданий економічний та соціальний розвиток. Така освітня політика має на меті забезпечення злагоджених дій людства для досягнення сталого розвитку, згуртування суспільства у побудові гармонійних відносин з природою [3].

Гармонійні відносини особистості з природою обумовлені внутрішньою та зовнішньою упорядкованістю системи особистих цінностей, сформованістю стійких психологічних установок на необхідність коеволюційного співіснування людини і природи, характером діяльності, що визначається екологічним імперативом [2]. Стрижневим чинником досягнення гармонійних відносин з природою нині є організація такої структури життєдіяльності людей, яка забезпечуватиме повне узгодження будь-яких дій з природним середовищем, його цілісністю, можливістю до самовідтворення та зведення до мінімуму споживання невідновлюваних природних ресурсів.

Гармонізація співіснування людства і природи є провідною умовою цивілізаційної системи природокористування, де в центрі будь-якої діяльності людини має бути безпека для природного середовища. Тому й відносини з природою почали інтегруватися в систему моральних відносин, що передбачає моральне ставлення не тільки до подібних собі, а й до інших форм життя [1].

Таким чином, відносини людини з природою мають ґрунтуватися на принципах екологічної етики, що передбачають не тільки знання норм та правил

поведінки у природі, а й наявність гуманістичного, альтруїстичного ставлення до природи, усвідомлення власної ролі у вирішенні екологічних проблем.

Виходячи з результатів теоретичних досліджень, можна зробити висновок, що процес побудови гармонійних відносин школярів із природою має підпорядковуватись таким принципам:

1. *Принцип життєвої смислотворчої самодіяльності* передбачає становлення особистості як творця і проектувальника свого життя, який вміє приймати самостійні рішення у взаємодії з природою і нести за них відповідальність, повноцінно жити й активно діяти у динамічних життєвих умовах, постійно самовдосконалюватися, адекватно і гнучко реагувати на соціальні зміни.

2. *Принцип превентивності* – виховні впливи спрямовані на запобігання деструктивній діяльності та поведінці школярів стосовно природи. Розроблення і впровадження системи заходів з елементами екологічного, економічного, правового, соціального характеру, спрямованих на формування уявлень про причинно-наслідкові зв'язки у взаємодії людини з природою та конструктивне вирішення екологічних проблем.

3. *Принцип результативності* – залучення учнів до конкретної екологічної діяльності, яку реально можна здійснити.

Для забезпечення першого принципу виховні технології варто спрямовувати на усвідомлення школярами сутності гармонійного існування людини у природі, шляхів гармонізації свого внутрішнього світу, актуалізацію внутрішнього конфлікту, переживань стосовно впливу своєї діяльності на природу.

Другий принцип реалізується через оцінку діяльності інших стосовно природи, порівняння та оцінку різних альтернативних дій та проявів поведінки стосовно природи, усвідомлення конструктивного вирішення проблем взаємодії з природою.

Наступний принцип забезпечується через доступність та зрозумілість для учнів пропонованої екологічної діяльності, можливість школярів свідомо обирати зразки та еталони екологічної поведінки, формування навичок

прийняття рішень, вольових якостей та свідому цілеспрямовану роботу над собою з метою збереження природи.

Вочевидь, що всі три принципи забезпечуються внутрішньою роботою над собою, яка інтегрує уявлення про себе, розуміння власного «Я» та бажання самовдосконалюватися.

Література

1. Борейко В. Є. Екологічна етика та гуманне ставлення до тварин і рослин : метод. посіб. для вчителів / В. Є. Борейко, Н. А. Пустовіт. – К. : Логос, 2011. – 79 с.
2. Моисеев Н. Н. Человек и ноосфера / Н. Н. Моисеев. – М. : Мол. гвардия, 1990. – 351 с.
3. Програма дій “Порядок денний на ХХІ століття” : переклад з англійської // ВГО „Україна. Порядок денний на ХХІ століття”. – К. : Інтелсфера, 2000. – 360 с.

Автором раскрыта суцність гармоничных отношений личности с природой; представлены принципы гармоничных отношений школьников с природой.

Ключевые слова: *отношения с природой, гармоничные отношения с природой, отношения школьников с природой.*

The essence of harmonious relations between the individual and nature is revealed; principles of harmonious interaction of schoolchildren with nature are presented.

Keywords: *harmonious relations with nature, interaction of schoolchildren with nature.*